

Josep Bedito, arquitecte

“La construcció de la ciutat sempre implica destrucció”

“El teixit social del barri ha quedat desbordat”

El que més em sorprèn de Josep Bedito és que no sigui vanitós. Per mèrits professionals gairebé estaria justificat que exercís de dèspota il·lustrat, com altres arquitectes que han manegat molt, han pontificat més i que tots els hem patit.

Bedito, però, el que sap fer és treballar i ho fa amb una discreció que ja no està de moda. En una època que tot s'aireja en els mitjans de comunicació i que els professionals que es volen vendre van a les tertúlies audiovisuals a exhibir les seves plomes, Bedito dibuixa, calcula i va de visita d'obres.

“Continua treballant moltes hores”, es queixen a casa seva. I a sobre, s'ho passa d'allò més bé.

El primer encàrrec que va rebre, poc després de llicenciar-se, va ser una escola per a nens deficients. I aquest projecte va marcar la seva carrera. Després s'ha fet un tip de bastir escoles, bones escoles, i de dirigir el plantejament des de la Generalitat durant vuit anys. Ara dissenya edificis universitaris i no descarta, en el futur, construir residències per a la tercera edat. Si ho fa, haurà tancat el cicle de la vida.

Josep Bedito va néixer a l'Hospitalet el 1948, però als quatre anys va venir a viure al Poblenou, on encara viuen els seus pares. Va marxar del barri per casar-se. “Me'n recordo del dia que vam anar a viure al Poblenou, recordo la llum, la pica de marbre, com estava assegut...” I el remolí de fulles que el vent feia jugar en el cul de sac del seu carrer, que estava barrat per “un pont raríssim” que, contra tot pronòstic, encara sobreviu. Un món que en la

imaginació dels infants era un vaixell pirata i les reixes de forja de les fàbriques, les veles per on enfilar-s'hi.

La sort del carrer de Lope de Vega

Josep Bedito: El carrer de Lope de Vega tenia una particularitat que per als nens era un avantatge infinit. Estava escapçat i anava la mar de bé per jugar a futbol. En el meu tros de carrer, des de Joncar fins a la fàbrica Sabartés, no hi passaven cotxes i, com que hi vivia un personal força curiós, quan venia un cotxe li punxaven estratègicament les rodes i trigava una bona temporada a tornar. L'última casa del carrer no estava arrencada i formava un espai perfecte. Durant molts anys teníem una porteria pintada en una façana i vam arribar a dibuixar una segona porteria. Passàvem moltes hores jugant al carrer.

Maria Favà: Quin record tens des del punt de vista arquitectònic?

J. B.: Urbanísticament, era un desastre. Una ordenança hi tolerava la barreja d'habitatge i indústria. I això donava com a resultat un poti-poti que feia possible que convissuessin

naus de deu metres d'alçada al costat d'una casa de pisos, una altra nau i més pisos. A casa meva, el soroll era insuportable, perquè paret per paret hi havia vint telers. Deixaves un llapis damunt de la taula i corria. Darrere de casa hi havia muntanyes de carbó de la fàbrica del gas i, quan bufava una mica el vent, quedava tot negre. En un dels soterranis del carrer descarregaven sosa càustica i com que no hi havia cap mena de vigilància... Tot era agressió. Per exemple, hi havia un canal a cel obert d'aigua de tints: a estones era vermell, a estones era groc. Sanitàriament, aquest carrer tenia problemes. Després hi havia la fàbrica de paper que déu n'hi do. El carrer del Joncar, on vivia la Maria Dolors, qui després va ser la meua dona, tenia un perfum de cabra insuportable que sortia dels assecadors de pells. Quan vaig al Marroc i veig que la gent agafa un brot de menta per entrar a la zona dels tints de Fes, ja ho entenc, ja...

M. F.: Doncs el teu Poblenou encara era bastant amable. Recordes com era el cantó de Can Torras?

J. B.: Sí, allò era pitjor. Però arquitectònicament estava molt millor. Tenia més potència. Hi havia coses molt maques: Can Torras, la fàbrica de les galetes, l'asil. Tot necessitava una transformació important. Recordes com estava la platja i aquells búnquers?

M. F.: T'agrada com està canviant el Poblenou?

J. B.: La Vila Olímpica, sí. El que no m'agrada tant és el que s'està fent al front marítim. Potser encara és prematur per opinar. L'esperit que va fer possible la Vila Olímpica s'ha aparcat

L'església d'Abraham inaugurada durant els JJOO de l'any 1992

temporalment i això nou d'ara s'està fent amb paràmetres més de mercat, més espontanis, i ja veurem què en sortirà. Ara, anar al Poblenou és una sorpresa diària, i jo hi vaig sovint a veure els meus pares.

M. F.: El plantejament controlat amb què es va fer la Vila Olímpica es podria repetir en el lloc que ara es coneix com "front marítim"?

J. B.: Poder, segur. Però fer la Vila Olímpica va ser molt difícil. Els gestors van ser molt valents. El valor afeïgit que per a Barcelona ha suposat la transformació de la zona és immens. I es va fer contra tot pronòstic. Es va lluitar contra la Renfe per treure les vies, i aquesta és una operació que només es podia fer amb la justificació dels Jocs Olímpics. Va ser una cosa molt agosarada, i va implicar moltes dificultats. Era un gran repte i se'n van sortir. La gent de fora que últimament hem portat a passejar per Barcelona es queda al·lucjada de l'expansió, del creixement, de la potència. I tot gràcies a la trama de l'Eixample, que li pots anar penjant peces com si res. Hi ha una idea prèvia, mítica, que permet aquest desen-

volupament.

M. F.: Et sap greu la pèrdua del patrimoni industrial que hi havia on s'ha bastit la Vila Olímpica?

J. B.: Que potser et refereixes a la fàbrica d'embotits La Intestinal o la de gel La Siberia? La construcció de la ciutat sempre implica destrucció. I no recordo que en aquella zona hi hagués gaire coses per conservar. Onades tan potents com van ser els Jocs Olímpics obliguen a fer un salt o ho permeten. Si la transformació s'hagués fet a poc a poc haurien quedat algunes peces. Jo em recordo del "xiringuito" dels burots, perquè hi vaig anar per fer un reportatge per a Quatre Cantons sobre una penya que hi tenia la seu. Però cal no mitificar les coses. Sense una operació tan forta hi hauria hagut resistència i hauria quedat tot una mica sense articular i, en canvi, el vendaval aquest s'ho ha emportat tot.

M. F.: I què passarà amb la zona de les Glòries?

J. B.: Quan vam començar el projecte de la Universitat Pompeu Fabra, vam estudiar la possibilitat de fer una biblioteca prop de Glòries. Però allò és

un submón; hi ha una indústria molt triturada, molt fragmentada, fins a un extrem coreà, impresentable. Són peces que no aguanten la més mínima anàlisi. Un desastre. Nosaltres vam tenir la sort que ens encarreguessin el projecte de l'Institut de Tecnologia al carrer de la Llacuna, en aquella antiga serralleria. De tant en tant, trobes peces com aquesta.

M. F.: N'hi ha d'altres...

J. B.: Sí, la fàbrica Aranyó. Que és una meravella, però difícil d'aprofitar. Aquesta fàbrica va estar a punt de ser la primera seu de la Pompeu. En aquesta zona hi haurà una transformació important del teixit urbà, i quin teixit, eh!, un desastre. I serà més difícil de reconvertir que la Vila, que tenia l'impuls olímpic. Les presses olímpiques van desencallar moltes coses. Quan hi ha una pressió molt forta, s'aconsegueix fer en cinc anys el que normalment en trigaries vint. A més, hi va haver gent molt valenta que va fer coses molt interessants, que van fixar els paràmetres urbanístics i després van encarregar els projectes. Hi ha un treball previ, però, que no es pot fer mai perquè no es donen les condicions i que a la Vila va

ser possible. L'urbanisme no és res si no es concreta l'arquitectura. Un urbanisme fet amb taques i paràmetres no configura una ciutat. I aquí es va fer un urbanisme des de l'arquitectura. Això no passa mai i menys a aquesta escala. Segurament, no ho veurem mai més.

M. F.: Quants anys creu que trigarà Poblenou a "normalitzar-se"?

J.B.: Encara han de passar moltes coses. Una transformació del teixit industrial en residencial que impliqués la conservació de determinats elements arquitectònics em semblaria la mar de bé. El que ha quedat desbordat és el teixit social del barri. Des de la tradició "anarcoide", la guerra, el socialisme, el moviment associatiu, fins a l'època que ens ha tocat viure, han passat moltes coses. Quan jo era petit, el meu tros de barri era Harlem. Jo recordo que la Rambla era l'eix civilitzat del Poblenou, i que tenia un àrea d'influència de cent metres. La resta quedava fora. Segons qui, no hi volia venir. Hi havia una frontera i això ha quedat escombrat absolutament. Totes les ciutats canvien constantment, però aquí ho hem vist com una pel·lícula accelerada, com aquells documentals que mostren com s'obre una flor. I ara cal cosir tot això, que s'habití, que s'obrin botigues...

Segona peça

M. F. Per fer un edifici com és el centre Abraham cal que l'arquitecte tingui un sentiment religiós?

J. B.: Jo crec que no. En un projecte has de captar el que el client necessita i donar-li la resposta tècnica. Aquest era un projecte molt interessant i ens hi vam implicar molt, perquè havia de ser

un centre vàlid per a les cinc religions olímpiques. És una passada que t'encarreguin un temple d'aquestes característiques. Un privilegi. L'Ajuntament va imposar que fos algú que tingués el premi FAD i al bisbat li va semblar bé que fos algú que tingués vinculacions amb el Poblenou.

M. F.: Com va sorgir la idea de fer un temple en forma de peix?

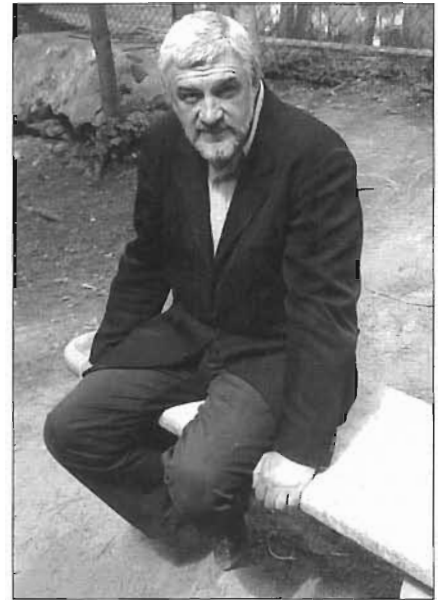
J. B.: La discussió del projecte va durar mesos amb els representants del bisbat, que eren molt oberts i participatius. Tots volíem que l'edifici donés una imatge unitària. I després de molts esbossos vam començar a ordenar el projecte a partir de dues corbes que generaven un espai al mig. Això, en algunes versions dels dibuixos, semblava un peix. I aquesta va ser la solució. És un símbol cristià però també és un símbol musulmà. En definitiva, és el primer que hom menja quan no hi ha res.

M. F.: És a dir, que això del peix va ser per casualitat?

J. B.: Sí, però després de molts esbossos. Permetia un temple gens direccional, gens jerarquitzat, de forma el·líptica, obert i participatiu.

M. F.: Quan es va inaugurar, l'interior del temple era molt net i ara l'han omplert de símbols cristians.

J. B.: En un principi era un projecte per a totes les religions, amb la voluntat que continués així després dels Jocs. No hi ha centres ecumènics al món. El que més s'hi assembla són les capelles dels aeroports, que són un lloc de reflexió. Però aquest havia de ser diferent, més complet. Dins de l'edifici havíem de fer una petita residència per a set o vuit persones, amb espais de relació comuns, perquè d'u-

na manera permanent es poguessin fer intercanvis entre religions. Després calia fer un espai principal per a celebracions que pogués ser utilitzat per totes les religions de forma alternativa i uns espais permanents per a cadascuna. El solar era molt allargat i amb força desnivell, afectat, a més, per una immensa galeria de serveis que passa per sota.

M. F.: Un desnivell que els nens utilitzen per fer curses amb bicicletes i monopatinats.

J. B.: Doncs calia donar resposta a tot això. L'Ajuntament va donar el solar i l'obra la va acabar pagant íntegrament el bisbat. Les diferents confessions van fer declaracions de bona voluntat i s'hi van mostrar molt interessades, però no hi van posar ni un duro i, finalment, com és comprensible, s'ho va quedar qui va pagar. Al final, s'ha convertit en una església catòlica, i això ha suposat la introducció de símbols com ara la creu, que en el projecte original no hi havia d'anar. Nosaltres, de bon començament, vam projectar un campanar tot i que no teníem clar que tot-hom entengués què és un campanar...

M. F.: Un campanar i un minaret s'assemblen...

J. B.: Sí. A més, em va semblar important que aquest edifici, que és molt

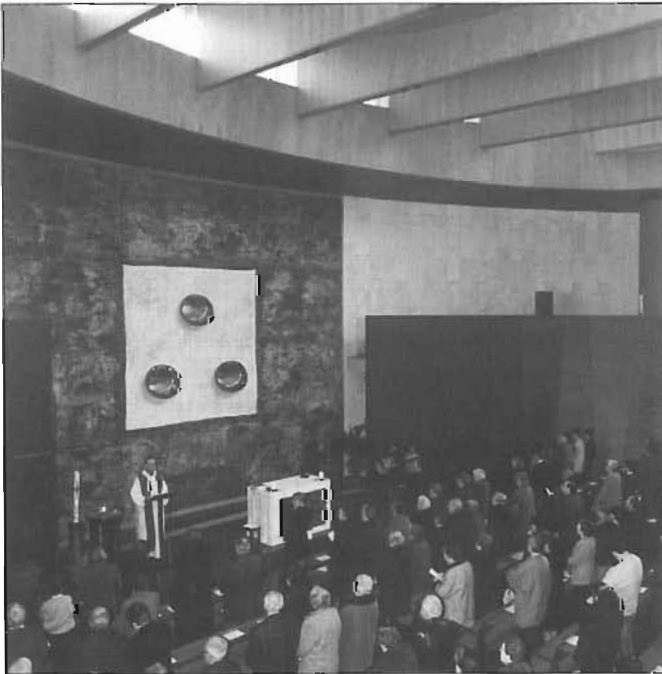
*Josep Benedito
a la Universitat
Politécnica
(ANDREU MITJANS)*

nou i Montjuïc va acabar per tenir també un significat simbòlic. Les campanes del Centre Abraham despertaven els atletes i les de la muntanya marcaven les hores de l'èxit. I totes havien sortit de la mateixa foneria tradicional alemanya i des d'Alemanya es continuen accionant per tocar les hores.

L'arquitecte potser no ho sap, però els dies de festa, i sobretot a l'estiu, les campanes de l'església que té forma de peix se senten des de molts llocs del vell Poblenou, el barri on un nen dels anys cinquanta podia jugar al carrer i somiar que era un pirata.

El petit pirata del carrer de Lope de Vega, tot i que guarda un record entranyable de la seva infància, va pensar, ja de gran, que els nens es mereixien escoles millors que l'acadèmia Domingo, on ell va estudiar. I ha invertit els millors esforços i tota la seva imaginació a fer bastir per bons arquitectes les escoles més belles de final de segle.

Josep Benedito i Rovira (l'Hospitalet, 1948) és arquitecte des dels vint-i-dos anys. Va treballar a l'estudi del famós arquitecte José Antonio Coderch, i als trenta-quatre anys ja guanyava un premi FAD per l'escola Josep Sol de Santa Coloma de Gramenet. Del 1981 al 1989 va dirigir el Departament de Projectes de la Conselleria d'Ensenyament i va impulsar algunes de les escoles més belles fetes a Catalunya. Ha participat activament en la construcció de la Universitat Pompeu Fabra i la Universitat Politècnica de Catalunya. És casat i té tres fills.

*L'església
d'Abraham,
obra de Josep
Benedito
i Agustí Mateos
(GUILLLEM HUERTAS)*

apaïsat, tingué un element vertical. En principi jo ho veia com una agulla sense campanes, potser per allò que les campanes es fonen per fer canons quan hi ha guerres. Quan vam iniciar les obres, encara no sabíem si el faríem, però vam deixar un pilotatge per si de cas.

M. F.: Treballàveu sense saber com ho remataríeu?

J. B.: Amb l'Institut Municipal de Política Urbanística (IMPU), que ges-

tionava la Vila Olímpica, havíem arribat a l'acord que si l'agulla, campanar o minaret no es podia fer, col·locaríem una escultura. Finalment, l'IMPU va derivar els seus recursos cap al retaule interior de Riera Aragó, que són els tres plats. Les campanes van ser pagades per la Mercedes Benz. La més gran es troba a Montjuïc, perquè no estava previst que el campanar en sostingués una de tan grossa. El fet de repartir les campanes entre el Poble-

MARIA FAVÀ I COMPTE